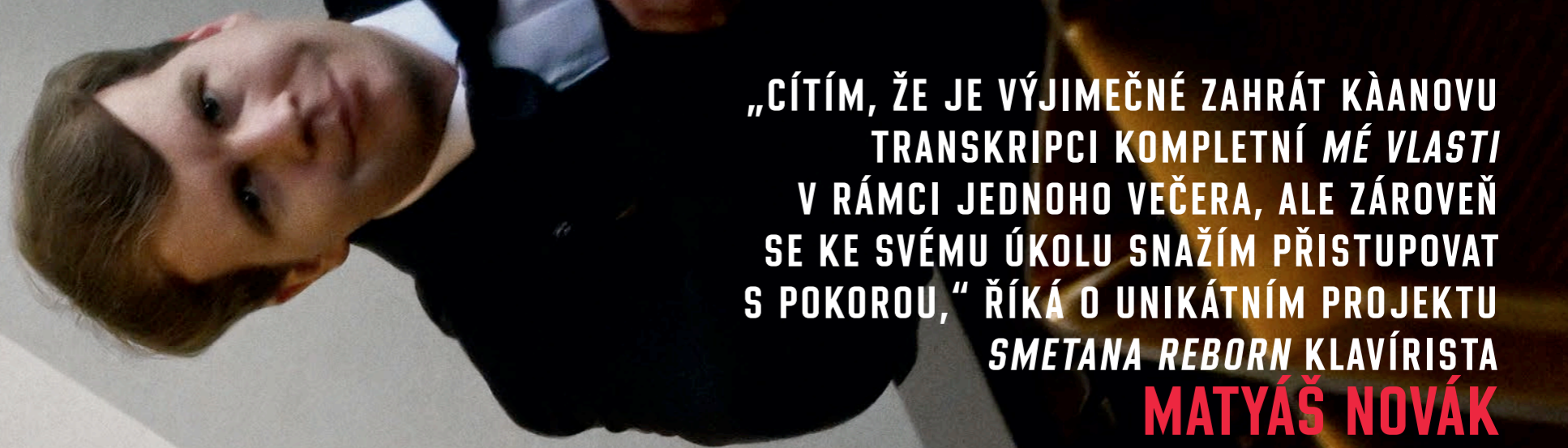

ROZHOVOR

MY ČEŠI JSME MIMOŘÁDNĚ HUDEBNÍ LIDÉ

„CÍTÍM, ŽE JE VÝJIMEČNÉ ZAHRÁT KÀANOVU
TRANSKRIPCI KOMPLETNÍ *MÉ VLASTI*
V RÁMCI JEDNOHO VEČERA, ALE ZÁROVEŇ
SE KE SVÉMU ÚKOLU SNAŽÍM PŘISTUPOVAT
S POKOROU,“ ŘÍKÁ O UNIKÁTNÍM PROJEKTU
SMETANA REBORN KLAVÍRISTA
MATYÁŠ NOVÁK

TEXT VOJTĚCH RYNDÁ FOTOGRAFIE ZBYNĚK PEČÁK

V úterý 7. dubna vystoupí **MATYÁŠ NOVÁK (27)** v newyorské Carnegie Hall, jedné z nejprestižnějších koncertních institucí světa. Představí v ní velmi specifické dílo *Smetana Reborn* – klavírní transkripci Smetanova cyklu symfonických básní *Má vlast* od Jindřicha Kàana z Albestů (1852–1926). Přední český klavírista je nyní na HAMU v polovině doktorského studia hry na klavír a v prvním ročníku dirigování. Studoval též na věhlasné klavírní akademii Incontri col Maestro v italské Imole – a kromě toho má i řadu pozoruhodně nehudebních koníčků.

V Carnegie Hall budete vystupovat už podruhé - vracíte se do sálu Weill Recital Hall, kde jste vystoupil před devíti lety. Jaký je to pocit?

Samozřejmě krásný, ale hlavně je to pro mě obrovská příležitost ukázat své umění na jedné z nejslavnějších kulturních scén na světě. Před těmi devíti lety jsem tam hrál jen jednu, ač delší skladbu, *Dante sonátu* Ference Liszta v rámci koncertu, kde vystupovalo více umělců. O to více si tedy vážím toho, že tentokrát půjde o skutečně plnohodnotný celovečerní recitál.

Co se musí stát, aby měl muzikant samostatný koncert na takto prestižním místě?

Musí samozřejmě prokázat velmi vysokou úroveň své hry, protože Carnegie Hall si umělce vybírá. Koncert proběhne ve spolupráci s agenturou NU AVE ART, která mě zastupuje na území USA a zařizuje veškeré organizační záležitosti. **V březnu jste odehrál pět koncertů, 7. dubna hránete v New Yorku a týden nato už zase vystupujete v Česku. To je vaše běžné koncertní nasazení?**

Člověk musí itinerář brát tak, jak je. Data si nevybírám, někdy jich je opravdu více za sebou, ale jsem člověk, který nemá rád nudu. Musím pořád něco dělat, takže mi to takhle vyhovuje.

Jaký je harmonogram vaší americké cesty? Kolik třeba potřebujete času na aklimatizaci?

Je to vlastně na otočku, odletám 4. dubna, koncert je 7. a 8. už se vracím. Na aklimatizaci mi stačí ty dva tři dny před vystoupením. Člověk si ani nestihne zvyknout na časový posun a už je zase zpátky ve „svém“ pásmu. U takhle prestižní instituce je harmonogram striktně daný, dostal jsem dopředu přesný rozpis, kdy se ladí klavír, kdy mám možnost zkoušet, kdy je večere, odkdy může obecnostvo do sálu.

Koncertování v zahraničí, natož v Carnegie Hall, jistě není levnou záležitostí. Kdo vás v kariéře podporuje?

Vážná hudba se bez podpory mecenášů nikdy neobešla a v dnešní době to platí tím spíše. Jsem proto nesmírně vděčný společností, s nimiž spolupracuji: Autocentru Matrix od nás z Královéhradecka, jež mi dlouhodobě zapůjčilo vůz k cestám na koncerty, Českému

královskému institutu, který podporuje koncert v Carnegie Hall, a krejčovství Blažek, jež mi speciálně právě pro příležitost uvedení *Mé vlasti* v Carnegie Hall ušilo krásný oblek. Výjimečný a přátelský vztah mám i se značkou Petrof: s rodinou Petrofových se znám osobně, jsem členem Petrof Art Family, což je volné sdružení umělců, kteří s firmou Petrof spolupracují, a spolupracuji s ní už i můj bratr, jenž pro Petrof dělá obchodního zástupce pro mnoho zemí světa.

Necelé tři týdny před Carnegie Hall jste hrál v Římě, jednalo se též o projekt Smetana Reborn?

Ano, šlo o první zahraniční provedení tohoto krásného projektu a další příležitost, které si nesmírně vážím. Vystoupil jsem v prostorách rakouského kulturního centra, jehož ředitelka je velmi vzdálenou příbuznou Jindřicha Kàana. O to víc se tam, myslím, na moje vystoupení těšili. Kàanovu transkripci *Mé vlasti* jsem již provedl v několika českých městech, naposledy 9. března na festivalu *Smetanovské dny* v Plzni, kde měli přání, aby se tak stalo co nejbližší k výročí sta let od Kàanova úmrtí 7. března.

Vy jste s Jindřichem Kàanem spjat důkladně, píšete o něm i disertační práci. Jak jste ho pro sebe objevil?

Je nutno si uvědomit, že my Češi jsme skutečně mimořádně hudební lidé. Máme řadu velkých skladatelů, ne jeden jiný národ by byl vděčný za každého z nich. Ale žilo tu i plno skladatelů, řekněme, dalších úrovní, kteří byli ve své době velmi známí a žádaní, časem však upadli v zapomnění. A to je případ i Jindřicha Kàana, což byl skladatel, pedagog, organizátor hudebního života, blízký přítel Antonína Dvořáka a dlouholetý ředitel Pražské konzervatoře. V Praze platil za velmi významnou osobnost. Kromě vlastní tvorby se zabýval i transkripcemi děl svých současníků, zejména českých. Mně byly transkripce orchestrálních děl vždy velmi blízké, a proto mi přišlo dobré Jindřicha Kàana více prozkoumat.

V čem bude vaše disertační práce spočívat?

Stěžejní částí teoretické části je katalog Kàanových děl, který dosud neexistoval. Vydá ho nakladatelství AMU i se stručným životopisem tohoto skladatele. A pak je umělecká část – tam je momentálně mou hlavní náplní ona transkripce *Mé vlasti* a studuji i některé Kàanovy vlastní skladby.

Mou vlast snad všichni Češi znají, ale co znamená transkripce?

Přepis orchestrálního díla do verze pro jeden nebo více nástrojů. V tomto případě se jedná o dvojrúční klavír. Některé klavírní transkripce bývají čtyřruční, tedy pro dva hráče. Například čtyřruční klavírní transkripce *Mé vlasti* vytvořil sám Bedřich Smetana.

Pod vaším podáním Vltavy na YouTube jsem četl ohromené komentáře, jak je možné něco takového zahrát právě jen dvojrúčně. Sledujete komentáře pod svými videi? Používáte ke své práci sociální sítě?

Občas k těm komentářům zabrousím. Samozřejmě mě těší a jsem za ně lidem vděčný: pro obecnostvo to přece dělám, nemá cenu hrát si sám doma. Vždy jsem ke hře přistupoval s velkou pokorou a chtěl tu být nejen pro odborníky, ale i pro naprosté laiky; rád bych, aby moje umění bylo přitažlivé pro všechny vrstvy společnosti. Ze sociálních sítí využívám zejména svou facebookovou stránku, kde jsem například během pandemie měl projekt hraní skladeb na přání. **Souvisel s komponovanými pořady vás a Františka Kinského, které se vysílaly z rodového sídla Kinských v Kostelci nad Orlicí v letech 2020 a 2021 a sledovaly je na sociálních sítích desetitisíce diváků?**

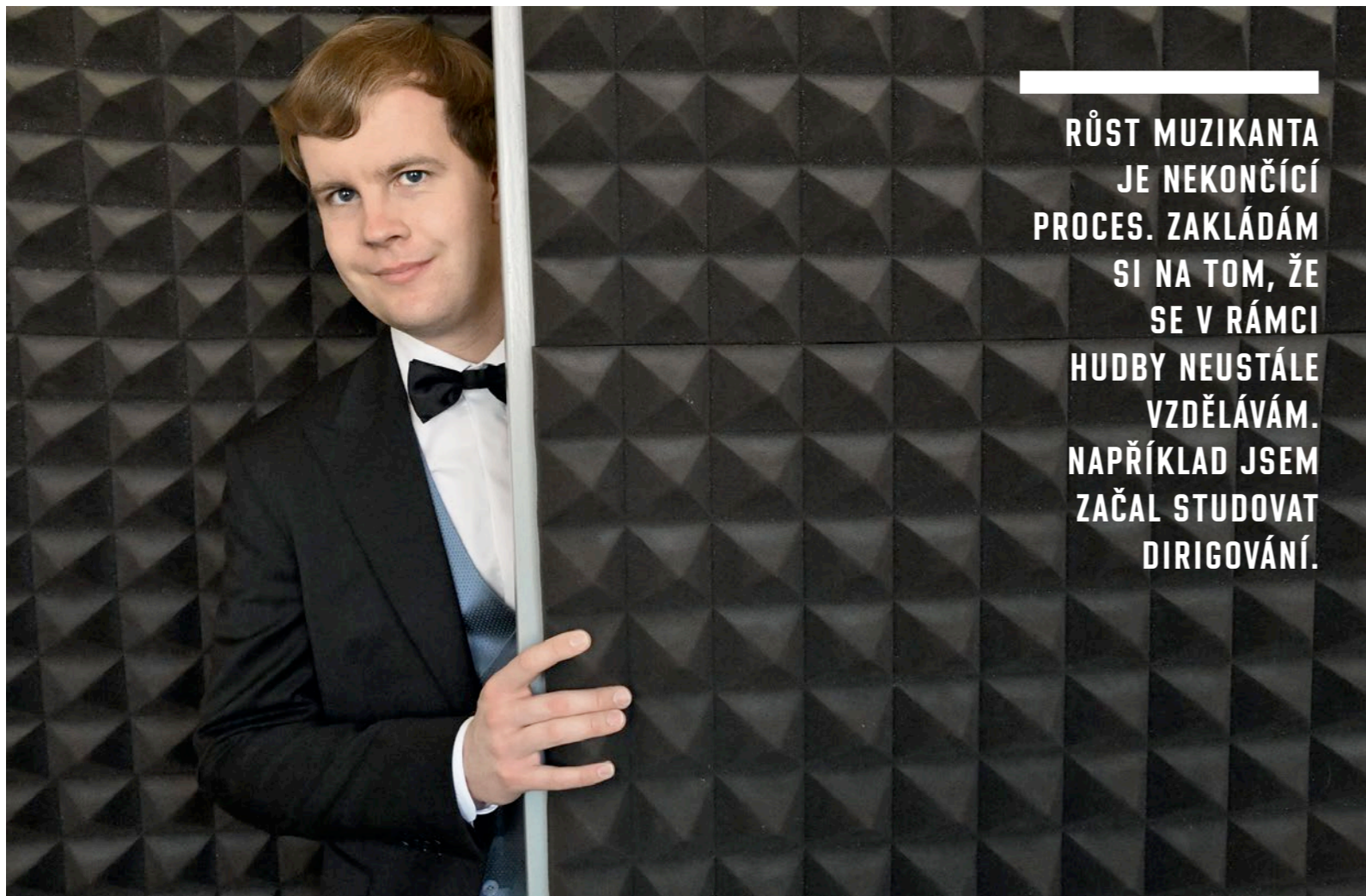
Dalo by se říct, že jsme na ten můj původní projekt navázali, samozřejmě v mnohem větším a profesionálnějším rozsahu. Pak následovaly pořady zaměřené na jednotlivé měsíce v roce. Dnes mi posluchači na koncertech říkají, jak moc si ty on-line koncerty užívali v době, kdy nebyla veřejná produkce možná, a jak na to dnes rádi vzpomínají.

V Česku a na Slovensku vás mediálně zastupuje agentura Kinský Art Media. Jak ke spolupráci s ní a vůbec s rodem Kinských došlo?

S panem Kinským jsme začali spolupracovat na konci roku 2019, setkali jsme se, když jsem vystupoval na jedné akci u něj na zámku. Měli jsme v plánu mnoho velkých projektů, ale zarazil je covid. Všechno zlé je však pro něco dobré, protože jsme z Nového zámku začali vysílat zmiňované komponované pořady. Na ně jsme navázali živými pořady na téma Vánoc a Vělikonoc a k *Roku české hudby* jsme sestavili program s názvem *Milí moji...*, který se skládá ze skladeb Antonína Dvořáka a jeho současníků, s nimiž si dopisoval. Dopisy

TRÉMA JE NEZBYTNOU SOUČÁSTÍ KAŽDÉHO VYSTOUPENÍ. KDYBY NEBYLA VŮBEC, VYSTOUPENÍ BY NEMĚLO POTŘEBNÝ DRAJV. CHYBĚLO BY NĚCO, CO HO POZVEDNE NA NEJVYŠŠÍ ÚROVEŇ.

**RŮST MUZIKANTA
JE NEKONČÍCÍ
PROCES. ZAKLÁDÁM
SI NA TOM, ŽE
SE V RÁMCI
HUDBY NEUSTÁLE
VZDĚLÁVÁM.
NAPŘÍKLAD JSEM
ZAČAL STUDOVAT
DIRIGOVÁNÍ.**

Dvořáka Smetanovi, Janáčkově či Sukovi František Kinský přednáší a já pořád doprovázím skladbami těchto autorů. Koncerty jsou vždycky vyprodané.

Jindřich Káan přestal koncertovat kvůli nezvladatelné trémě. Jak to máte s trémou vy?

Tréma je nezbytnou součástí každého vystoupení. Kdyby nebyla vůbec, vystoupení by nemělo potřebný drajv. Chybělo by něco, co ho pozvedne na nejvyšší úroveň. Tréma ale nesmí být destruktivní. Není potřeba tajit, že i já jsem párkrát zažil ten špatný typ trémy, ale časem se člověk naučí, jak s tím pracovat, aby tréma byla ta správná, která napomůže tomu, aby byl výkon ještě lepší.

Veřejně koncertujete od pěti let. Mění se váš přístup k trémě?

Možná v době hudebního dospívání. Když jsou děti malé a roztořené, každému přijde jejich hraní prostě hezké. Děti se naučí přesně to, co jim řeknou učitelé, perfektně umějí ty svoje tři skladbičky... Ale překlenout období puberty nebo i ta po ní a stát se skutečně hudebníkem, který vnímá hudbu po svém, umí hudbou promlouvat za sebe a přinášet poselství, to už zdaleka není tak snadné. Dle mého

názoru se talent nejvíce pozná ve chvíli, kdy člověk už není „voděn za ručičku“ a musí ukázat sám, co v něm je. Takže možná v tomto období, kdy jsem úplně nevěděl, jakou cestou se dát, a hledal jsem si ji, mohla být moje tréma větší. Ale právě to mě motivovalo k tomu, abych se s ní naučil lépe pracovat. Teď už mě víceméně nelimituje. Avšak nutno podotknout, že růst muzikanta je nekončící proces. Zakládám si na tom, že se v rámci hudby neustále vzdělávám. Například jsem začal studovat dirigování, což mi mimo jiné pomáhá i právě v klavírním umění.

Je běžné přidat si ke špičkové úrovni nástrojové interpretace ještě studium dirigování?

To má každý jinak, ale dirigování byl můj velký sen. Už v pěti letech jsem přišel na jedné ze svých prvních hodin klavíru za paní

učitelkou a řekl jí, že chci být dirigentem. Věděl jsem, že nebudu „jen“ klavíristou, to „jen“ v opravdu velkých uvozovkách, táhlo mě to k vnímání hudby obecně. Deset let jsem hrál i na housle, vždy jsem byl všestranným hudebníkem a dirigování je jenom logickým pokračováním mého vnímání hudby.

Je pravda, že jste první klavírista, který Káanovu transkripci provedl naživo?

Nemůžu to říct na sto procent, ale vycházím z toho, že jsem nikdy nenašel doklad o tom, že by ji někdo přehrál kompletně. Existuje pouze několik nahrávek *Vltavy*. Cítím, že je výjimečné zahrát Káanovu transkripci kompletní *Mé vlasti* v rámci jednoho večera, ale zároveň se ke svému úkolu snažím přistupovat s pokorou, protože chci ten neobyčejný zážitek zprostředkovat posluchačům, jak jen nejlépe to umím.

Dá se říct, kterou z těch šesti symfonických básní máte nejradší?

Nedá, každá má něco. Ale v rámci Smetanovy tvorby a hudební tvorby celkově je velmi specifická básně *Tábor*. To je dílo, jež pro mě v celé hudební literatuře nemá ob-

doby, nesmírně mystická skladba. Dala by se přirovnat k některým velmi duchovně závažným Lisztovým dílům, ostatně Smetana měl obecně k Lisztovi blízko, ale pro mě je *Tábor* naprosto speciální. Po každé, když ho interpretuji, cítím, že se na pódiu děje něco mimořádného.

Smetana z českých skladatelů, myslím, není v zahraničí úplně oblíbený a oceňovaný, bývají nad něj stavěni třeba Dvořák nebo Martinů. Jak vnímáte jeho pozici v zahraničí vy?

Smetana je typickým představitelem skladatelů národních škol, kteří svou hudbou zpracovávají inspirace ze svých domovin; podobně se to má třeba s Norem Edvardem Griegem. Smetana měl trochu smůlu, že se od něj v době národního obrození očekávalo, že zaměří veškerý svůj talent na komponování skladeb, které souvisely s českostí a s národní hrdostí. Vlastně tomu neměl možnost uniknout. Složil i skladby, jež s národním tématem nesouvisí, jsou ale spíše v menšině; zároveň jde o jeho velmi významná díla, například klavírní trio g moll nebo dva smyčcové kvartety. Jeho hudba je velmi specificky česká, proto to nemá v za-

hraničí jednoduché. Ale já jsem nesmírně šťastný, že Smetanu máme, protože si myslím, že jeho hudbu máme úplně všichni v krvi. A je taky rozdíl, když ji interpretuje zahraniční umělec, tedy někdo, kdo s ní není ve styku od malička. Hudebníci odjinud nechápou, jak funguje polka, a pak to není ono, ale to není Smetanou, nýbrž pojetím. Polka je typický český tanec: změny tempa a frázování v ní prostě vycházejí z toho, jak ji přirozeně cítíme, ale v Japonsku nebo v Číně ji takhle vnímat nemůžou, jejich hudba je úplně jiná. A právě v *Mé vlasti* se Smetanovi povedla geniální syntéza. On byl talent světových parametrů a zároveň dokázal respektovat, že tvoří pro národ a rází mu cestu k samostatnosti. Oba přístupy dokázal skloubit do toho nádherného cyklu, který je dle mého názoru jedním z největších hudebních děl v historii.

Vydal jste i pět CD, jedno z nich obsahuje „Mozartovy koncerty s vlastními kadencemi“. Co to znamená?

Kadence je virtuózní vložka v instrumentálním koncertu, kde orchestr ztichne a sólista má možnost předvést své zejména technické dovednosti. Obzvláště v Mo-

zartově době bývalo ve zvyku, že si umělci kadence improvizovali. Na každém koncertu byly jiné. Časem si je skladatelé začali zapisovat, a tím se i tyhle části staly pevně dané. Já jsem si k Mozartovým koncertům zkomponoval vlastní kadence a myslím si, že jsou vcelku povedené.

Komponujete i vlastní skladby?

Vlastní tvorbě se věnuji v duchu Ference Liszta, který se zabýval mimo jiné operními parafrázemi. To byl kompoziční postup, kdy skladatel z dané opery vybere některá témata a udělá z nich skladbu, jež se pak interpretuje naživo. Tento kompoziční způsob je mi velmi blízký, a tak jsem po Lisztově vzoru vytvořil několik takzvaných fantazií a některé nahrál i na své poslední CD. Komponování jsem se teď dlouho nevěnoval, protože mě vytěžují moje ostatní disciplíny, ale věřím, že se k němu zase vrátím.

Na sociálních sítích vás publikum chválí i za to, že neváháte vystupovat i na menších místech a v prostorách, které se nedají označit za úplně prestižní.

Jak už jsem říkal, zakládám si na tom, že chci oslovovat nejširší společenskou vrstvu. Nechci to

srovnávat s hraním na velkých světových scénách, ale i koncerty na malých městech nebo vesnicích mívají neopakovatelné kouzlo. Každý, kdo na ně přijde, je nadšený, že k nim vážil cestu umělec určitých kvalit, a já to nadšení z publika cítím.

Vy prý rád „vážíte cestu“ vlakem, jste velký fanoušek železnice. Jak se to projevuje?

Ano, když je to možné, jezdím vlakem. A mám rád jízdní rády. Od roku 1970 mi chybějí jen asi dva, snad si je doplním. A jízdní rád našeho regionu, tedy Královéhradecka, znám nazpaměť, což v dnešní době není zas takové umění – vlaky jezdí v rámci taktové dopravy, takže vždycky například v celou hodinu osm minut nebo v půl a pět. Vlakem podnikám dlouhé výlety, dívám se, kde jsou jaká zabezpečovací zařízení, a zvláště rád mám odklony, kdy vlak jede po jiné trase. Bydlím u trati, jež vede z Hradce Králové do Týniště nad Orlicí, a když třeba mezi Pardubicemi a Chocní nastane výluka nebo mimořádná událost, jezdí mi vlaky okolo domu. To jsem pak štěstím bez sebe, fotím si to nebo tím vlakem odjedu, když mám zrovna čas. Mám i sen projet všechny tratě,

kteří v Česku jsou, a zhruba z 90% jsem si ho už splnil.

Procestoval jste i půl světa – většinu zemí Evropy, byl jste i v USA, Číně, Thajsku, Singapur... Z rozhovorů s vámi jsem získal dojem, že si rád užíváte lokální gastronomie, je to tak?

Když někam jedu, vždy ochutnám místní pokrmy, ale nepovažuji se za nějakého významného gurmeta. Od malička jím úplně všechno, takže mi nedělá problém ochutnat i exotičtější pokrmy, což si užívám zejména v Asii. Ale miluji i bryndzové halušky, z českých jídel svičkovou nebo třeba povídlovou omáčku s uzeným masem. A hodně rád jezdím do Skandinávie: tam zase ty ryby, norský losos je naprosto speciální!

Dalším koníčkem je chov slepic...

Ten jsem přerušil, protože jsem zakoupil staré stavení, jež momentálně rekonstruuji, a protože mi to zabírá všechnen volný čas, musel jsem někde ubrat. Volba padla na drůbež, ale až dobudují a nastěhují se, určitě se k ní zase vrátím. Mám velký pozemek, kde zvířectvo bude, doufám, spokojeno.

Máte tam i hudební místnost?

Ze staré stodoly bude koncertní sál.

▼ INZERCE

PERFECT CATERING

Když špičková gastronomie překvapí všechny smysly!

Více na našem webu
www.perfectcatering.cz

Originální menu - Umělecká prezentace - Profesionální servis - Firemní i soukromé akce